

Nr 268.

Av herr **Hedlund** i Häste, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 104, med förslag till skogsvårdslag.*

I propositionen nr 104 den 10 mars har Eders Kungl. Maj:t för riksdagens prövning framlagt förslag till ny skogsvårdslag. Då jag hyser den meningen, att de bestämmelser, som innehållas i nämnda lagförslag, i vissa delar böra ändras, får jag härmed framlägga yrkanden om sådan ändring.

Den föreslagna skogsvårdslagens § 3 anger lagens räckvidd till skydd för det tillväxande skogskapitalet. Denna paragraf innefattar sålunda skogsvårdslagens allra mest betydande bestämmelser. Vid utformandet av dessa bestämmelser har propositionen i princip följt skogslagstiftningskommitténs förslag, i det att den »yngre skog», man velat skydda, skulle avskiljas efter biologisk grund och avse »skog som icke nått den ålder och utveckling, vid vilken självföryngring kan enligt ortens förhållanden i allmänhet erhållas». Skogen skulle alltså i stort sett bevaras intill sin fröbarhetsålder.

Detta sätt att bestämma innebörden av begreppet »yngre skog» har emellertid utdömts av samtliga dem, som yttrat sig över kommitténs förslag med någon sakkunskap å här förevarande skogliga område. Sålunda hava domänstyrelsen, skogsvårdsstyrelsemötet och Sveriges skogsägareförbund framhållit olämpligheten härav. Överläggningarna i denna sak vid Svenska skogsvårdsföreningens möten hava ytterligare bekräftat skogsmännens enighet härutinnan. Anledningen till detta utdömande av fröbarhetsåldrar såsom gränser för skogens skydd är att söka bland annat däri, att dessa fröbarhetsåldrar icke alls följa de ekonomiska mognads- eller halvmognadsåldrarna, som frågan här i första rummet gäller.

De på området sakkunniga synas vara fullt ense även därom, att en uttömmande beskrivning av lagens räckvidd i förevarande avseenden icke kan givas i själva lagtexten. För den skull hava domänstyrelsen, skogsvårdsstyrelsemötet och skogsägareförbundet förordat den formulering, som närmast överensstämmer med den nuvarande kristidslagens. Jag måste alltså anse påtagligt, att detaljerat besked om lagens räckvidd i olika fall icke kan givas i lagtexten.

Den skog, som bör avses, anser jag med stöd av föreliggande yttranden icke kunna i lagtexten beskrivas närmare än med uttrycket »skog, som efter ortens förhållanden är att anse såsom ung eller medelålders». Detta uttryck finner jag helt motsvara, vad propositionen enligt motiveringen åsyftat. En sådan definition skulle också anpassa sig efter officiell skogsterminologi. Den skyddade delen av virkesförrådet kommer på sådant sätt att motsvara skog med intill $\frac{3}{4}$ (tre fjärdedelar) av skogens ekonomiska mognadsålder enligt ortens förhållanden.

Därmed vore likväl icke i ord klarlagt vilken sorts skog, som å viss skogstrakt och vid viss godhetsgrad hos marken skulle betecknas såsom medelålders eller såsom äldre. Det synes mig därför oundgängligen nödvändigt, att denna brist uti lagtexten avhjälpes.

Jämlikt förevarande § 3, jämförd med andra stycket i efterföljande § 5, skulle avverkning för avsalu genom gallring kunna obehindrat bedrivas i yngre skog i sådan omfattning, att egendomens tillgång på husbehovsvirke äventyrades, om »äldre skog» saknades. Enligt § 4 skulle, sedan dylik saluavverkning verkstälts, husbehovsavverkningen få tagas i den kvarvarande skogen endast efter vederbörande skogsvårdsstyrelsers särskilda medgivande, vilket medgivande skulle få lämnas endast då »särskilda skäl därtill förelågo».

Det måste enligt min mening vara rättare, att egendomens tillgång å husbehovsvirke icke förnärmas av saluavverkning, utan att skogsvårdsstyrelsens för särskilda undantagsfall därtill lämnade medgivande erhållits t. ex. vid föreliggande behov att avverka av storm eller av annan orsak skadad skog. Husbehovsavverkningen kunde då istället i övrigt göras helt oberoende av skogsvårdsstyrelsens tillstånd, utan att större skada därigenom uppstode. Det synes mig nämligen motbjudande, att alla ägare till fastigheter utan äldre skog skulle tvingas att begära tillstånd till alla små avverkningar för anskaffande av bränsle, gårdsel eller dylikt.

I § 5 föreskrives, att äldre skog ej får avverkas på ett sätt, som äventyrar skogens återväxt. Denna bestämmelse har nu fått en annan innebörd än den ungefär lika lydande i 1903 års lag. Där avser den i huvudsak att framkalla säkerhet i form av pant eller borgen för att efter avverkningen nödiga skogsodlingsåtgärder ej eftersättas. Här lämnar den en föreskrift om vad skogsägaren har att iakttaga vid avverkning av äldre skog, vilken föreskrift skogsägaren ej kan frigöra sig från genom något ställande av säkerhet och som vid överträdelse ställer honom inför påföljd enligt § 8.

Efter som lagförslaget upptager särskilda bestämmelser, som skydda återväxten i svårföryngrade skogar, och likaledes särskilda bestämmelser angående skogsodlingsskyldighet, där naturlig återväxt ej är tryggad, så måste § 5 avse att trygga naturlig föryngring, där förutsättningar finnas för en sådan. Där skogens och naturens beskaffenhet möjliggöra naturlig återväxt, får avverkning alltså ej ske på ett sätt, som äventyrar sådan återväxt. Hyggen skola sålunda göras med den arealbegränsning eller vara försedda med det antal lämpliga fröträd, som anses säkerställa en självföryngring. Denna tolkning står i full överensstämmelse med innebörden i den likalydande § i 1903 års lag, vilken ju måste vara att den naturliga föryngringen ej får äventyras. 1903 års lag har emellertid det betydande tillägget, att avverkningsrätten blir fri, om säkerhet ställes för nödiga kulturåtgärder. I det föreliggande förslaget är däremot föreskriften ovillkorlig och en avverkning i strid mot densamma kriminaliserad. En dylik tolkning är ju så mycket naturligare, som reproduktionsmöjligheten genom skogsodling knappast kan genom avverkning äventyras annat än i svårföryngrade skogar; det vill säga sådana, som gjorts till förmål för särskilda bestämmelser i den nya lagens 4 kapitel.

Det ligger då i öppen dag, att denna lagbestämmelse lämnar rum för en tillämpning, som i hög grad inskränker tillgodogörandet av det mogna skogsbeståndet och som icke lämnar skogsägaren valet öppet mellan självsådd eller kultur och som alltså kommer i motsättning mot, vad som angivits vara lagförslaget syfte och räckvidd.

Skulle stycket tilläventyrs, vilket läser hava gjorts gällande, blott avse sådana svårföryngrade marker, som på grund av spridda lägen och obetydliga arealer ej lämpligen kunna inordnas under kapitel 4, så anser jag, att en sådan avsikt med berörda bestämmelse ej motiverar dess kvarstående i lagen. Sådana smärre svårföryngrade fläckar sakna ur skogsproduktiv synpunkt större betydelse, och anledning synes icke föreligga att för dessa oansenliga markers skull införa ett mångtydigt stadgande, som kan tagas till intäkt för nära nog vilka restriktioner som helst mot avverkning i gammal skog.

I detta sammanhang vill jag framhålla, att stadgandet i 1903 års lag om avverkningsförbuds hävande genom ställd säkerhet för återväxtåtgärderna bör återinföras i lagen, om riksdagen finner lämpligt att i någon form införa avverkningsförbud såsom påtryckningsmedel för att ernå skogsodling.

I andra stycket av § 5 synes mig erfordras viss jämkning. Det talas där om att avverkning av äldre skog ej får äga rum i sådan om-

fattning, att fastigheten därigenom skulle komma att för framtiden lida brist på behövlig skog efter ortens förhållanden. Förmodligen avses med uttrycket »behövlig skog» detsamma som husbehovsskog, men detta framgår dock ej tydligt. Man lär kunna tolka uttrycket »behövlig skog efter ortens förhållanden» även så, att det skall i sig jämväl innesluta s. k. stödskog, d. v. s. avsaluskog i den omfattning, som kräves för att stödja fastighetens jordbruk. Med en sådan tolkning skulle andra stycket av § 5 innebära, att i viss mån uthålligt skogsbruk skall bedrivas även vid hemmanens avsaluskogar. En dylik bestämmelse kan jag emellertid ej godkänna.

5 kap. Särskilda bestämmelser angående försumpad skogsmark och omläggning av skogsmark.

I 24 § stadgas, att skogsmarks omläggning till trädgård, åker, byggnadstomt, väg eller dylikt samt till betesmark eller äng ej får äga rum med mindre skogsvårdsstyrelsens tillstånd därtill erhålles. Vidare sägs (§ 25), att jordägare, som vill disponera mark för dylikt ändamål, skall, om skogsvårdsstyrelsen mot honom rest krav på skogsodlingsåtgärder, avgiva skriftlig förbindelse att inom viss tid verkställa de åtgärder, som erfordras för markens omläggning till det avsedda ändamålet. Jag anser, att dessa bestämmelser, som avse att förhindra att skogsmarks omläggning till jordbruksändamål förebäres som svepskäl för olaga avverkning, skjuta över målet och ej äro i den omfattning, som här föreslagits, erforderliga. Skogsmarks omläggning till trädgård, tomt, åker eller väg lär i allmänhet ej ifrågasättas, annat än då årlig avsikt till sådan åtgärd föreligger. De arealer, som lämpa sig för sådant ändamål, äro ej heller så stora, att de kunna orsaka någon ödeläggande skogsskövling. Att stadga anmälningsplikt och inhämtande av skogsvårdsstyrelsens tillstånd för sådan omläggning anser jag därför vara obehöfligt och blott ägnat att i onödan betunga jordägarna.

Vid fråga om skogsmarks omläggning till betesmark erinras visserligen från skogsvårdsstyrelserna, att det i sydligare landsdelar ingalunda är ovanligt, att sådan omläggning tages till förevändning för att åtkomma avverkningsduglig skog. Det synes mig likväl oskäligt, att en var skogsägare i landet därför skall behöva begära skogsvårdsstyrelsens lov för att få till betesmark omföra ett aldrig så litet stycke skogsmark. För den skull hemställer jag, att propositionens förslag i denna del ändras därhän, att skogsvårdsstyrelsen endast, då särskilda skäl härför synas föreligga, skall äga rätt förhindra skogsmarks omläggning

till betesändamål och att något tvång till att söka tillstånd till sådan omläggning ej skall åläggas skogsägarna.

6 kap. Ansvarsbestämmelser.

De i § 26 meddelade straffbestämmelserna äro grundade på helt nya i svensk skogslagsstiftning hittills ej tillämpade principer. De innehålla intet mindre än att ej blott överträdande av meddelat avverkningsförbud eller anvisning utan jämväl annan avverkning, som till äventyrs kommer i strid mot lagens bestämmelser, skall vara straffbelagd. Det nya förslaget gör sålunda i bestraffningshänseende ingen åtskillnad på ett direkt överträdande av meddelat förbud och på en avverkning, vilken, utan att skogsvårdsstyrelsen i förväg uttalat sig om dem, kommit i konflikt med lagens allmänna stadganden. Att på detta sätt kriminalisera alla oriktigt gjorda avverkningar är enligt min uppfattning en ytterligt olämplig åtgärd.

Visserligen har varje skogsägare enligt §§ 6, 7 rätt att hos skogsvårdsstyrelsen erhålla skriftligt besked, huruvida en tilltänkt avverkning är att anse såsom laglig eller ej. Det torde emellertid ej ha varit Kungl. Maj:ts avsikt, att sådant besked skall begäras beträffande *alla* avverkningar. Lagen hade ju då kommit att verka som en ren utsyningslag. De stränga straffbestämmelserna torde emellertid föranleda, att flertalet skogsägare ej våga i skäligen utsträckning lita till sitt eget omdöme. Den nya skogsvårdslagen skulle alltså komma att medföra ett synnerligen besvärande moment av osäkerhet för flertalet skogsägare, vilket väl icke kan vara lagens mening.

Jag håller av dessa anledningar före, att en olämpligt utförd avverkning i och för sig ej skall kriminaliseras, utan att straffskyldighet genom böter och beslag skall inträda först då meddelat avverkningsförbud eller lämnad anvisning överträdas.

Det synes mig ej heller vara lämpligt, att skogsvårdsstyrelsens personal erhåller bötesandelar och beslagsprovision. Om dessa befattningshavare hava ekonomisk fördel av åtal och beslag, skulle deras verksamhet kunna misstänkliggöras bland allmänheten och den uppfattningen skulle lätt vinna insteg, att dylika åtgärder verkställts enbart för den egna fördelens skull. Ett beklagligt motsatsförhållande skulle härigenom uppkomma mellan allmänheten och skogsvårdsstyrelsernas personal.

Åberopande den motivering, som i det föregående anförts, får jag hemställa, att utskottet måtte till Kungl. Maj:ts förslag till skogsvårdslag vidtaga sådana ändringar,

att i § 3 uttrycket »yngre skog» ersättes med uttrycket »ung och medelålders skog» och att särskild definition av detta senare uttrycks innebörd icke införes i lagtexten;

att i §§ 3 eller 4 stadgande meddelas därom att avverkning för avsalu ej får utföras i ung och medelålders skog i utsträckning, som äventyrar fastighetens tillgång av virke till husbehov, med mindre än att skogsvårdsstyrelsen därtill för särskilda undantagsfall lämnat sitt medgivande;

att § 4 ej kommer att innehålla förbud att utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd företaga avverkning till husbehov;

att första stycket av § 5 utgår;

att i andra stycket av § 5 uttrycket »behörlig skog efter ortens förhållanden» utbytes mot uttrycket »husbehovsskog efter ortens förhållanden»;

att ur §§ 24—25 uteslutas de därstädes meddelade föreskrifterna om att skogsvårdsstyrelsens tillstånd skall inhämtas, då fråga är om avverkning för skogsmarks omläggning till trädgård, åker, byggnadstomt eller väg, samt att sådan förbindelse, som i § 25 omtalas, ej skall krävas, då avverkning skall ske för nämnda ändamål;

att beträffande skogsmarks omläggning för betesändamål stadgandena i § 24 formuleras på sådant sätt, att skogsvårdsstyrelse äger ingripa endast då särskilda skäl därtill föreligga, men att i övrigt tvång att inhämta tillstånd till skogsmarks omläggande för betesändamål ej skall föreligga;

att enligt § 26 avverkning ej skall vara straffbelagd annat än då skriftlig anvisning eller meddelat avverkningsförbud överträtts;

att i § 29 föreskrift meddelas därom att skogsvårdsstyrelsernas personal icke måtte komma i åtnjutande av bötesandelar eller beslagsprovision.

Stockholm den 5 april 1923.

P. S. Hedlund

i Häste.